

Projekt Planu Ochrony dla obszaru NATURA 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie PLH020037

II SPOTKANIE ZESPOŁU LOKALNEJ WSPÓŁPRACY

Ekspertyza malakologiczna – prezentacja wyników I etapu badań terenowych

Autor: Rafał Ruta

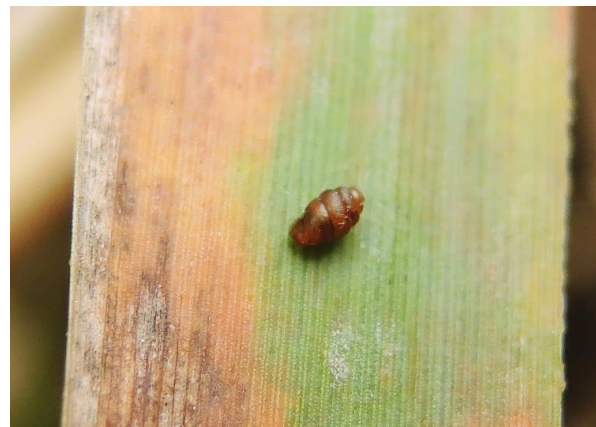
Wrocław, 10 grudnia 2020 r.

Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior* (kod 1014) to higrofilny i kalcyfilny (wapniolubny) ślimak, którego muszla jest lewoskrętna i ma ok. 1,5-2 mm. Gatunek ten występuje w wilgotnych siedliskach otwartych różnego typu: od wilgotnych, regularnie koszonych łąk, przez łąki trzęślicowe, turzycowiska po ziołorośla z wiązówką (*Filipendula* sp.).

Kluczowym czynnikiem warunkującym występowanie tego gatunku jest wilgotność: stanowisko powinno stale zachowywać podobny poziom wilgotności, nie ulegać okresowym podtopieniom ani nie przesychać.

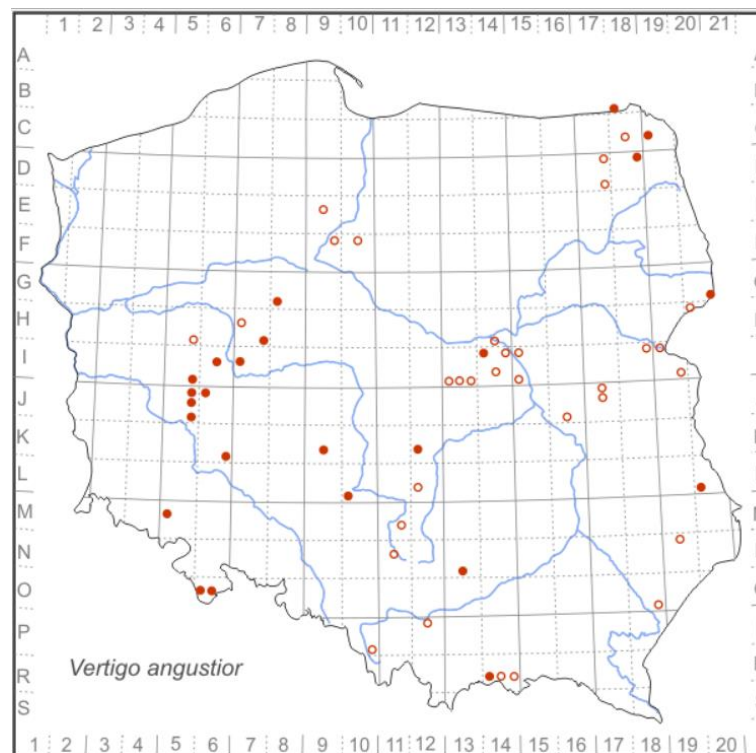
Ryc. Turzycowisko w Myślinowie (fot. R. Ruta)

Ryc. Poczwarówka zwężona na liściu trawy, Sichów (fot. R. Ruta)

Dotychczasowe informacje o występowaniu poczwarówki zwężonej w Górach i na Pogórzu Kaczawskim były bardzo skąpe. Jedyne współcześnie znane stanowisko znajdowało się w Kaczorowie, gdzie zostało znalezione w czasie prac na potrzeby Planu Zadań Ochronnych w 2013 r. Wcześniejsze informacje o występowaniu *Vertigo angustior* w Górach Kaczawskich opierały się na rewizji Pokryszko (1990), w której wykazano ten gatunek z kwadratu UTM WS83, ale spoza obszaru Gór Kaczawskich (Pokryszko, inf. ustna), poza granicami obszaru Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie.

Ryc. Rozmieszczenie stanowisk *Vertigo angustior* w Polsce, wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (www.iop.krakow.pl/pckz)

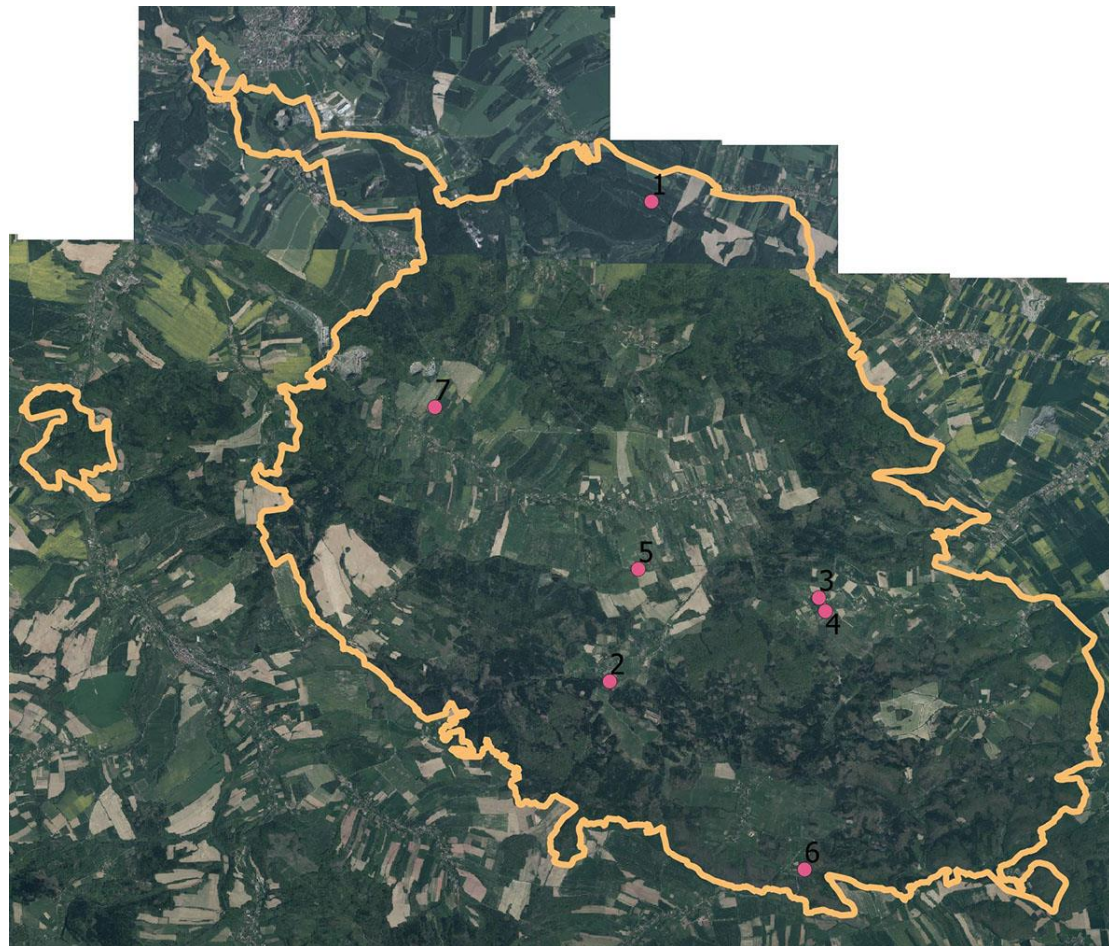

W 2020 r. inwentaryzacją objęto Pogórze Kaczawskie, zajmujące około 40% powierzchni obszaru Natura 2000 PLH020037 Góry i Pogórze Kaczawskie – teren ten zaznaczono zielonym kolorem na sąsiedniej mapie.

Znaleziono 7 stanowisk
poczwarówki zwężonej
(por. mapa po prawej):

- 1 – Sichów,
- 2 – Muchów,
- 3 – Myślinów 2
- 4 – Myślinów 1
- 5 – Muchów-Pomocne
- 6 – Nowa Wieś Mała
- 7 – Kondratów

Opracowanie planów ochrony dla dwóch obszarów Natura 2000 na Dolnym Śląsku
projekt nr POIS.02.04.00-00-0194/17 współfinansowany przez UE ze środków Funduszu Spójności

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

Przegląd stanowisk: 1 – Sichów

Wysokość: 250 m n.p.m.
Powierzchnia: 0,7023 ha

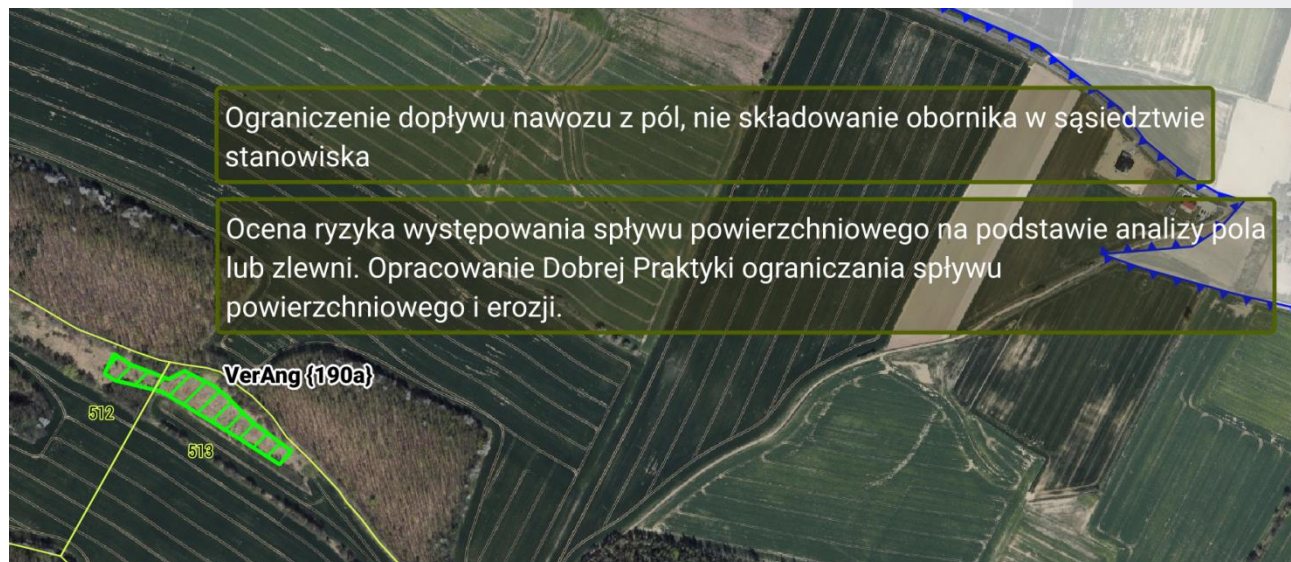
Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV

Siedlisko: FV

Perspektywy zachowania: U1

Ocena ogólna: U1

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Przegląd stanowisk: 2 – Muchów

Wysokość: 358 m n.p.m.

Powierzchnia: 0,0494 ha

Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV

Siedlisko: U2

Perspektywy zachowania: U2

Ocena ogólna: U2

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Przegląd stanowisk: 3 – Myślinów 2

Wysokość: 384 m n.p.m.

Powierzchnia: 0,1302 ha

Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV

Siedlisko: U1

Perspektywy zachowania: U1

Ocena ogólna: U1

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Przegląd stanowisk: 4 – Myślinów 1

Wysokość: 380 m n.p.m.
Powierzchnia: 0,2334 ha

Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV
Siedlisko: FV
Perspektywy zachowania: U1
Ocena ogólna: U1

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Przegląd stanowisk: 5 – Muchów-Pomocne

Wysokość: 382 m n.p.m.
Powierzchnia: 1,2110 ha

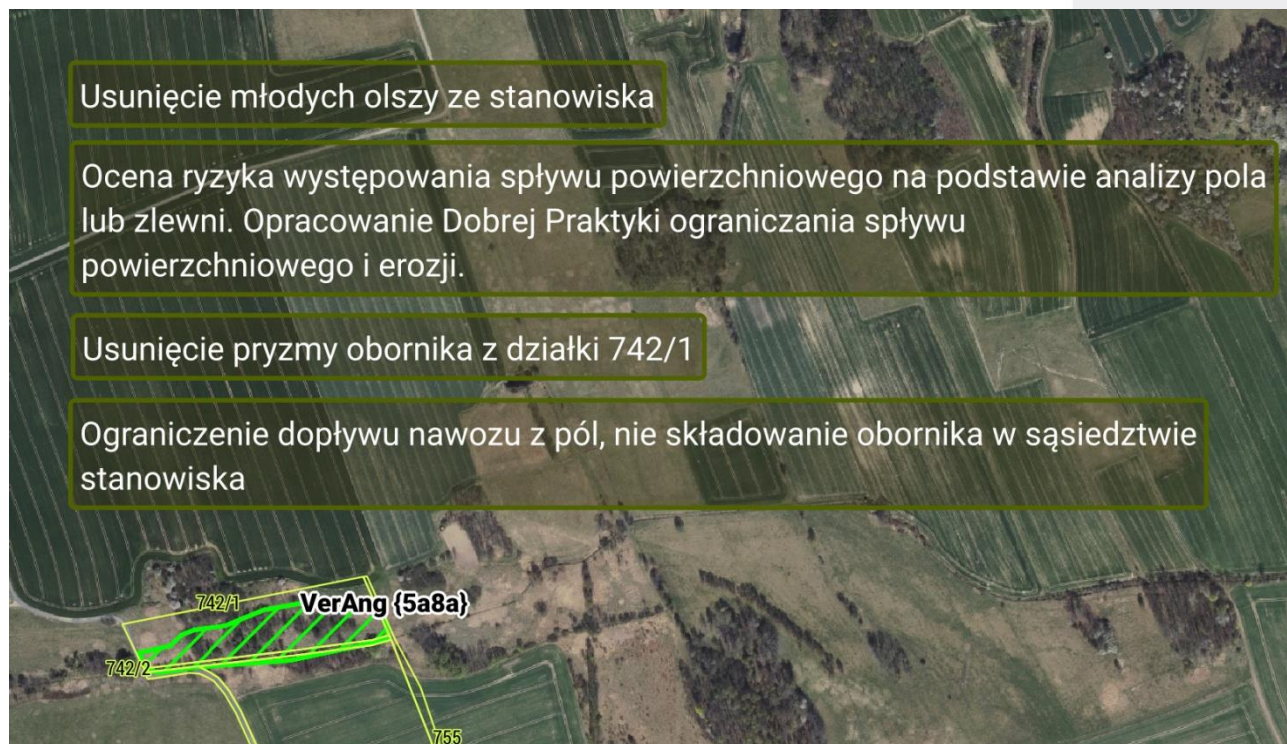
Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV

Siedlisko: U2

Perspektywy zachowania: U1

Ocena ogólna: U2

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Przeгляд stanowisk: 6 – Nowa Wieś Mała

Wysokość: 345 m n.p.m.
Powierzchnia: 0,2568 ha

Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV

Siedlisko: FV

Perspektywy zachowania: U1

Ocena ogólna: U1

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Przegląd stanowisk: 7 – Kondratów

Wysokość: 325-328 m n.p.m.

Powierzchnia: 0,3908 ha

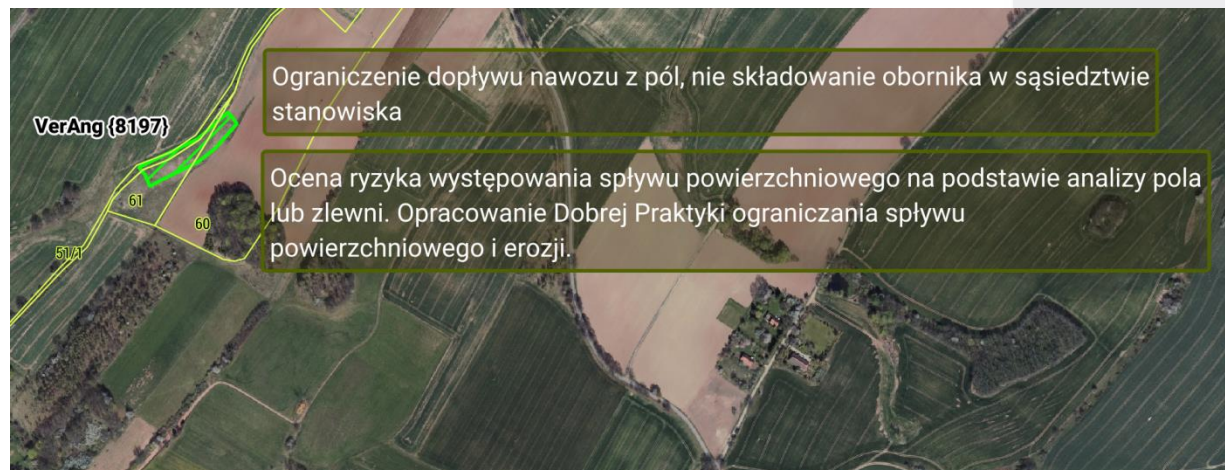
Stan ochrony gatunku na stanowisku

Populacja: FV

Siedlisko: FV

Perspektywy zachowania: U2

Ocena ogólna: U1

Ryc. Lokalizacja stanowiska i proponowane działania ochronne

Zagrożenia dla zachowania gatunku w obszarze

Poczwarówka zwężona zasiedla na Pogórzu Kaczawskim wypłaszczone rejony w strefie źródliskowej bądź górnym biegu strumieni. W przeszłości i obecnie obszary o takich warunkach geomorfologicznych były w pierwszej kolejności zabudowywane, a w przypadku bardziej wilgotnych terenów – poddawane melioracjom odwadniającym i przekształcane w pastwiska i łąki.

Większość znalezionych stanowisk poczwarówki zwężonej stanowi relikty rozleglejszych mokradeł. Obecnie stanowią często niewielkie enklawy w otoczeniu gruntów użytkowanych rolniczo (np. pól uprawnych).

Długotrwałe ingerencje w stosunki wodne doprowadziły do mineralizacji złóż torfu. Spływ powierzchniowy z pól stanowił dodatkowy czynnik przyspieszający procesy eutrofizacji.

Zagrożenia dla zachowania gatunku w obszarze

Ryc. Spływ powierzchniowy z pola, stanowisko *V. angustior* w Kondratowie (fot. R. Ruta)

Ryc. Pryzma nawozu bezpośrednio przylegająca do stanowiska *V. angustior* między Muchowem a Pomocnem (fot. R. Ruta)

Zagrożenia dla zachowania gatunku w obszarze

Ryc. Efekt eutrofizacji – zwarte zarośla pokryw na stanowisku *V. angustior* między Muchowem a Pomocnem (fot. R. Ruta)

Ryc. Świeżo (we wrześniu 2020 r.) wykopany rów odwadniający turzycowisko – stanowisko *V. angustior* Myślinów 1 (fot. R. Ruta)

W prezentacji wykorzystano dane i materiały zebrane i opracowane przez autora w ramach realizacji zadania „Opracowanie planów ochrony dla dwóch obszarów Natura 2000 na Dolnym Śląsku” oraz następujące publikacje i opracowania:

Książkiewicz Z., Lipińska A., Zajac K., BargaWięćławska J. A. 2012. Poczwarówka wązka *Vertigo angustior*. W: Przewodnik metodyczny. Monitoring gatunków zwierząt. Cz. II. s. 447-462. GIOŚ. W-wa: 482-503 2014.

Pokryszko B. 1990. The Vertiginidae of Poland (Gastropoda: Pulmonata: Vertiginidae) – a systematic monograph. Annales Zoologici, Warsaw 43: 133-257.

Pokryszko M.B. 2004. *Vertigo angustior*. W: Głowaciński Z., Nowacki J. (red.), Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie & Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu.

Ruta R. 2013. Raport z prac terenowych wykonanych na potrzeby planu zadań ochronnych Góry i Pogórze Kaczawskie